

В 1971-1972 роках у Франції (Версаль) була створена міжнародна Федерація Руху за органічне сільське господарство, членами якої є більше 100 країн світу. Саме федерація сформувала перші базові стандарти щодо виробництва, переробки, маркування, продажу органічно виробленої сільськогосподарської продукції.

Значне місце в торгівлі органічними продуктами належить міжнародній Цільовій групі щодо гармонізації і еквівалентності стандартів в органічному сільському господарстві, Центру міжнародної торгівлі, Світовій організації торгівлі [2].

Серед лідерів, що виробляють органічну сільськогосподарську продукцію слід назвати Австралію, Аргентину, Китай, Іспанію, Італію та Німеччину.

Наша країна ще тільки починає розвиток органічного сільськогосподарського виробництва. В зв'язку з цим необхідно розробити єдину програму розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні, а для належного правового регулювання прийняти комплексний нормативних акт такого напрямку.

Список використаних джерел:

1. Берлач Н. А. Можливості участі України в процесі міжнародної співпраці у сфері розвитку ринку органічного сільського господарства // <http://vuzlib.com/content/view/1454/13>
2. Гуменюк Г. Д., Баджурак О. В., Люшенко О. К. Органічне виробництво в світі – історія розвитку та сучасний стан // Біоресурси і природокористування, – Том 2, № 3-4, – 2010, – С. 56-62

Корнієнко Г.С.,

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
доцент кафедри земельного та аграрного права*

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЧЛЕНСТВА У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Фермерські господарства як організаційно-правова форма господарювання в аграрному секторі економіки України почали створюватися у 1991 році на основі прийнятого Закону України «Про

селянське (фермерське) господарство» [1]. Даний Закон містив багато суперечливих норм, які стосувалися правового режиму майна, правових форм використання землі, встановлення членських відносин у фермерському господарстві. Законодавець неодноразово намагався усунути недоліки цього Закону, а згодом, у 2003 році, був прийнятий Закон України «Про фермерське господарство» [2]. Окрім зміненої назви організаційно-правової форми цей Закон закріпив, що фермерське господарство діє на підставі Статуту, а з 2009 року у ст. 3 визначено коло осіб, які є родичами і можуть бути членами фермерського господарства. При цьому слід звернути увагу, на те що до 2003 року в Україні вже було створено близько 40 тис. селянських (фермерських) господарств, які діяли на підставі норм старого Закону. Зауважимо, що у ньому не було закріплено, що Статут має містити положення про членів фермерського господарства, а також визначати, яка доля майна буде належати цим особам у разі виходу з господарства. На жаль, Закон України «Про фермерське господарство» не містить норми, яка закріплювала б, що діяльність селянських (фермерських) господарств регулюється нормами цього Закону та зобов'язала б існуючі господарства привести норми Статутів у відповідність до нього. Недосконалість фермерського законодавства призводить до того, що більшість Статутів фермерських господарств не врегульовують членських, майнових відносин.

Згідно зі ст. 3 Закону «Про фермерське господарство» членами фермерського господарства можуть бути члени сім'ї та родичі голови і далі наводиться широкий перелік таких осіб (батьки, діти, баба, дід, прабаба, прадід, правнуки, рідні та двоюрідні брати, сестри та ін.). За ст. 7 п. 5 Закону члени фермерського господарства мають право безоплатно отримати у приватну власність земельну ділянку для ведення фермерського господарства. Отже, із цієї норми випливає: чим більше буде членів фермерського господарства, тим більший розмір земельної ділянки сільськогосподарського призначення можна отримати безоплатно у приватну власність. Однак Закон не регламентує, яким чином контролюється наявність родинного зв'язку особи, яка отримує безкоштовно земельну ділянку сільськогосподарського призначення для ведення фермерського господарства. Зазначимо, що широкий перелік осіб, яких законодавець відносить до членів сім'ї та родичів голови фермерського господарства з'явився у ст. 3 Закону

у 2009 році, а до цього такої норми не існувало. Унаслідок цього на практиці часто зустрічаються ситуації коли до складу членів фермерського господарства входять особи, які не відповідають вимогам чинного Закону.

Норми Закону не містять чітких приписів щодо процедури набуття права членства у фермерському господарстві. Зокрема, Закон не регулює питання порядку вступу до складу членів фермерського господарства, їх прав та обов'язків, порядку виходу зі складу членів та правових наслідків цього, тому зазначені питання повинні обов'язково бути врегульованими нормами Статуту. Отже Статут має закріплювати правила виникнення і припинення членства. Чітке їх визначення має значення, тому що при виникненні членства особа набуває статусу члена господарства, з'являється комплекс членських правовідносин.

Серед умов набуття права членства у фермерському господарстві не перелічено зобов'язання щодо обов'язкової участі у формуванні майна (складеного) капіталу. Однак у ст. 20 Закону закріплено, що член фермерського господарства має право на отримання частки майна фермерського господарства при його ліквідації або у разі припинення членства. Розмір частки та порядок отримання визначаються Статутом фермерського господарства. Із цієї норми витікає, що кожен член фермерського господарства має право на частку майна, незважаючи на те чи вносила особа певне майно до складеного капіталу господарства. Тож вважаємо, що на законодавчому рівні слід закріпити строки отримання визначеної частки майна у разі припинення права членства у фермерському господарстві.

Вищевикладене свідчить, що доречно внести такі зміни до фермерського законодавства:

1. Зобов'язати селянські (фермерські) господарства привести норми Статутів відповідно до норм Закону України «Про фермерське господарство», зокрема в частині визначення кола осіб, яких віднесено до членів фермерського господарства; закріпити порядок вступу до складу членів, їх права та обов'язки та порядок і наслідки виходу з нього.

2. Запровадити контроль за наявністю сімейно-родинного зв'язку членів фермерського господарства у разі отримання ними безоплатно у власність земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

Література:

1. Про селянське (фермерське) господарство: Закон України від 20.12.1991 р № 2009 [Текст] // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – №14. – Ст. 186.
2. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973 [Текст] // Відом. Верхов. Ради України, – 2003. – №45. – Ст. 363.

В.О. Костенко

*здобувач кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ

Методологія сучасної юриспруденції запозичила термін «механізм» із технічних наук, оскільки процес ускладнення суспільних відносин викликав нагальну потребу дослідження різних за своєю сутністю процесів у їх взаємодії.

Термін «механізм» стосовно правових процесів особливо часто став використовуватись в наукових працях, присвячених економіко-правовим процесам соціалізму в 60-х роках ХХ століття і не дивлячись на відносну новизну такого його застосування, став досить швидко популяризуватись. Так, Л.І. Абалкін відзначив складну структуру господарського механізму і виділив її структурні підрозділи:

- форми організації суспільного виробництва (розподіл праці, спеціалізація виробництва, його розміщення та інші форми, внаслідок удосконалення яких суспільство впливає на розвиток виробничих сил і забезпечує підвищення ефективності їх використання);

- форми виробничих зв'язків, завдяки яким здійснюється обіг засобів виробництва відповідно до положень чинного законодавства;

- структура, форми і методи планування і управління господарською діяльністю, які варто розділяти на економічні, правові і соціально-психологічні;

- сукупність економічних важелів і правових стимулів впливу на виробництво в цілому і учасників господарської діяльності, за допомогою яких забезпечується злагоджена господарська діяльність.